

ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПОБУДОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ

Показано особливості підготовки майбутніх учителів до професійної кар'єри, а також доведено, що підготовка майбутніх учителів до професійної кар'єри ґрунтується на принципах побудови моделі освітньої програми підготовки педагога-менеджера.

Мета роботи. Підкреслити принципи формування навчально-професійної діяльності, яка відображає специфіку підготовки, конкретизує загальні принципи побудови освітніх програм. Розглянути процес підготовки і перепідготовки фахівців середньої ланки, кваліфікованих робітників, службовців. Зазначити понятійний апарат теоретичних основ професійної діяльності педагога.

У статті проаналізовано об'єкт, предмет діяльності педагога-менеджера навчально-професійної діяльності, сферу підготовки фахівців середньої ланки, кваліфікованих робітників, службовців, які здійснюють взаємозв'язок між двома системами – трудовою сферою і освітньою системою, що готують майбутнього фахівця до принципово нових умов діяльності, взаємовідносин, позиціонування себе в іншій ролі – учасника виробничих відносин; академічні пріоритети (академічні рейтинги, традиційні способи придбання знань – увага, слухання, розуміння, відтворення та ін.).

Методологія. Аналіз і синтез наукової, психолого-педагогічної та методичної літератури та інтернет-джерел.

Наукова новизна. Доповнено традиційні принципи навчання принципами, характерними для підготовки педагога-менеджера навчально-професійної діяльності. Описано проектування освітніх програм підготовки педагога-менеджера навчально-професійної діяльності. Зазначено базис системи принципів, спільних для побудови основних професійних освітніх програм вищої освіти, таких як принцип науковості, професійної спрямованості, діяльнісної спрямованості освіти, безперервності змісту освіти, проблемності та ін. Конкретизовано загальні принципи побудови освітніх програм вищої освіти. Показано особливість відбору змісту програм підготовки педагога-менеджера навчально-професійної діяльності, зміст та змістовний об'єкт педагогічної діяльності. Розглянуто об'єкт викладання педагога-менеджера навчально-професійної діяльності, який пов'язаний з видами професійної діяльності, до яких готується випускник середньої професійної освіти, професійного навчання, додаткової професійної освіти. Пояснено необхідність виявлення додаткових принципів побудови моделі освітньої програми підготовки педагога-менеджера навчально-професійної діяльності, що відбивають специфіку змістовного об'єкта його педагогічної діяльності, які є одночасно і вимогами до змісту освітніх програм. Розкрито систему підготовки майбутніх учителів, що характеризується низкою показників серед яких пріоритетне значення має самореалізація особистості у професійній діяльності.

Висновки. Поставлено завдання майбутнім учителям, які в період навчання мають бути впевнені, що їхній інтелектуальний та творчий потенціал буде затребуваним на ринку праці. Окреслено професійні знання та вміння студентів, певні особистісні якості, такі як гнучкість, готовність до змін. Охарактеризована професійна спрямованість, особистісна готовність, професійна реалізація майбутнього вчителя до сучасних умов. Вивчено і цілісно розглянуто основні аспекти поняття професійної підготовки в педагогічному закладі вищої освіти.

Ключові слова: кар'єра, розвиток кар'єри, професійна підготовка, кар'єрне зростання, професійне становлення, майбутні вчителі.

Постановка проблеми. В умовах кардинальних змін в системі освіти України в цілому і в системі професійної освіти зокрема яскраво позначається проблема визначення місії, мети, завдань, принципів, змісту, технологій і форм підготовки випускників.

Однак на даний момент в педагогічній науці немає однозначного розуміння того, що являє собою професійна підготовка в педагогічному закладі вищої освіти і це вимагає, на наш погляд, більш ретельного вивчення даного поняття і цілісного розгляду основних його аспектів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основу феномену професійної підготовки до вивчення проблем проектування кар'єри розглянуто в роботах, які стосуються психологічних аспектів професійної діяльності, професійного та особистісного становлення (О. М. Іванової, Н. А. Ісаєвої, Є. О. Могільовкіна, О. Г. Молл, М. С. Пряжнікова, В. І. Слободчикова, В. О. Толочека та ін.), підкреслюється, що в професійному становленні провідне значення має активність особистості, її відповідальність за свій особистісний і професійний розвиток, який виступає основою суб'єктивного задоволення життям.

Мета статті – обґрунтувати основні принципи професійної підготовки у проектуванні кар'єри майбутніх учителів.

Наукова новизна: доведено, що підготовка майбутніх учителів до професійної кар'єри ґрунтується на принципах побудови моделі освітньої програми підготовки педагога-менеджера.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійна підготовка майбутнього вчителя сьогодні стає предметом багатьох досліджень різних галузей знань. Підвищення інтересу дослідників до даного питання пов'язане з особливими вимогами до якості професійної підготовки в педагогічному закладі вищої освіти, що обумовлено ускладненням професійної діяльності вчителя, різноманіттям її контекстів, зміною принципів комунікації, невизначеністю її ціннісно-сміслових основ в сучасних умовах.

Багато вітчизняних і закордонних експертів в галузі освіти зазначають, що на сьогоднішній момент складніше професії, ніж учитель немає і це видно навіть за формальними документами. Від того як побудований процес професійної підготовки у закладі вищої освіти буде залежати початок професійного шляху майбутнього вчителя, його подальша педагогічна діяльність.

Професійну підготовку в педагогічному закладі вищої освіти можна розглядати як початок професійної кар'єри і початок процесу стійкої самоідентифікації в професії за допомогою систематизації отриманих знань і в процесі отримання реальної професійної діяльності, що відкриває можливості майбутнього професійного розвитку.

На думку Е. Гуссерля, саме в процесі професійної підготовки у закладі вищої освіти йде активний пошук мети і цінностей професії, усвідомлення стилю життя, обумовленого даною професією. Перед педагогічним закладом вищої освіти стоїть непросте завдання пошуку адекватних способів включення студентів в процес освіти і педагогічну професію. Виходячи з цього, стає очевидна необхідність внесення змін в систему професійної підготовки майбутніх педагогів, що позначає проблему пошуку детермінант, що обумовлюють як її зміст, так відповідність сучасним викликам [7].

Без перебільшення можна сказати, що роль педагогічних кадрів в процесі підготовки фахівців величезна. Очевидно, що в основу проектування змісту підготовки педагогічних кадрів для системи професійної освіти повинен бути покладений ряд принципів, що обумовлюють ефективність такої підготовки і затребуваність випускників освітніх організацій на ринку праці [8].

У свою чергу розроблений і затверджений єдиний професійний стандарт для педагога професійного навчання, професійної освіти та додаткової професійної освіти, що визначає узагальнені трудові функції для всіх перерахованих педагогічних працівників системи професійної освіти [5].

Якщо розглянути процес підготовки і перепідготовки фахівців середньої ланки, кваліфікованих робітників, службовців з точки зору результатів освітнього процесу, то педагог готує учня до здійснення професійної діяльності, причому суб'єкти взаємодії освітнього процесу сфокусовані на освоєнні конкретних її видів.

Відомо, що трудова, професійна діяльність має істотні відмінності від академічних видів діяльності, які в основному базуються на загальноосвітніх організаціях. Таким чином, поряд з викладанням загальноосвітніх дисциплін цілком доречним було б викладання загально-професійних дисциплін, педагог професійної школи готує учня до здійснення різних видів професійної діяльності, не тільки формує в процесі навчання знання, вміння, навички і компетенції учнів, але й управляє процесом професійного розвитку особистості того, хто навчається, сприяє самовизначенню особистості в навчально-професійному просторі, усвідомлює професійно-суб'єктні позиції визначає індивідуальні освітні траєкторії [4].

Можна відзначити, що понятійний апарат теоретичних основ професійної діяльності педагога включає такі поняття, як: «навчально-професійні досягнення», «професійно-особистісний потенціал», «професійне самовизначення особистості», «професійна суб'єктна позиція», «професійне становлення особистості», «людський фактор», «особистісний фактор» і т. д.

З огляду на перелічені функції, можна визначити педагога професійної школи як педагога-менеджера навчально-професійної діяльності, який повинен володіти набором компетенцій, що дозволяють виконувати узагальнені трудові функції педагога професійного навчання та професійної освіти.

Професійне поле педагога-менеджера навчально-професійної діяльності не обмежується тільки сферою професійної освіти, він може працювати в системі додаткової професійної освіти, може виконувати функцію педагога-наставника на виробництві, здійснювати взаємодію між підприємством і професійними освітніми організаціями, брати участь в перспективному плануванні кадрового забезпечення підприємства.

На формування системи принципів проектування змісту підготовки педагога-менеджера навчально-професійної діяльності істотний вплив роблять об'єктивні зміни педагогічної реальності: інформація в систематизованому вигляді може перебувати в різних джерелах, наприклад в освітніх інформаційних виданнях, професійні вміння і навички можуть формуватися за допомогою тренажерів, стимуляторів, комп'ютерних навчальних програм, що обумовлює істотну зміну ролі педагога в освітньому процесі. Він перестає бути транслятором і передавачем системи знань і досвіду.

На перший план виходять інші ролі педагога фасілітатора (активного помічника в процесі самоосвіти), інтерпретатора, комунікатора, менеджера освітнього процесу, ініціатора навчальних дій, генератора ідей, координатора спільних зусиль, тьютора [9]. Компетенції, необхідні для їх виконання, не можуть бути сформовані ні за допомогою освоєння предметного змісту галузі, ні за допомогою освоєння педагогічних знань.

У сучасних умовах також відбувається трансформація об'єкта і предмета діяльності педагога-менеджера навчально-професійної діяльності. У традиційному розумінні об'єктом педагогічної діяльності є освітній процес, предметом – закономірності цього процесу. Об'єкт і предмет діяльності педагога-менеджера навчально-професійної діяльності інші, вони ближче до діяльності менеджера по управлінню персоналом; об'єктом є особистість того, хто навчається в процесі професійного навчання, професійного становлення, професіоналізації; предметом – основні закономірності та сили, що визначають поведінку учня, групи учнів в умовах спільної навчально-професійної діяльності.

Іншими словами, в сфері підготовки фахівців середньої ланки, кваліфікованих робітників, службовців необхідні кадри, які здійснюють взаємозв'язок між двома системами – трудовою сферою і освітньою системою, що готують майбутнього фахівця до принципово нових умов діяльності, взаємовідносин, позиціонування себе в іншій ролі – учасника виробничих відносин. На перший план виходить не академічні пріоритети (академічні рейтинги, традиційні способи придбання знань – увага, слухання, розуміння, відтворення і т. д.), а розвиток професійно значущих якостей особистості майбутнього фахівця, здатності критично оцінити значимість і застосованість знань.

З огляду на перелічені фактори, необхідно доповнити традиційні принципи навчання принципами, характерними для підготовки педагога-менеджера навчально-професійної діяльності.

Проектування освітніх програм підготовки педагога-менеджера навчально-професійно-національної діяльності базується на системі принципів, спільних для побудови основних професійних освітніх програм вищої освіти, таких як принцип науковості, професійної спрямованості, діяльнісної спрямованості освіти, безперервності змісту освіти, проблемності і т. д. [8].

Основні принципи побудови моделі освітньої програми підготовки педагога-менеджера навчально-професійної діяльності, що відображають специфіку цієї підготовки, конкретизують загальні принципи побудови освітніх програм вищої освіти:

1) студентоцентрованості, індивідуалізації та диференціації навчання – врахування професійних компетентностей, що включають в тому числі досвід виробничої або педагогічної діяльності у вступників на навчання за освітньої програмі, індивідуалізація освітньої траєкторії учня [2];

2) модульності; цей принцип тісно пов'язаний з першим принципом, який має своєрідну умову його реалізації, що полягає в наявності інваріантної і варіативної частин освітньої програми, причому специфіка змісту варіативної частини освітньої програми відображена в окремих модулях.

У свою чергу, можливе існування різних підстав відбору змісту модулів варіативної частини освітніх програм:

– область професійної діяльності випускників;
– види професійної діяльності, до яких готуються випускники, які освоїли освітню програму, і, відповідно, освоєння ними професійних компетенцій, що відносяться до відповідного виду професійної діяльності;

– профіль (спрямованість освітньої програми). Під профілем в освітніх програмах часто розуміється вид діяльності або група спеціальностей середнього професійної освіти, на яку орієнтовано зміст освітніх програм;

3) цілісності, гнучкості – на етапі проектування освітньої програми закладається технологічна можливість внесення змін в змістовні модулі виходячи з освітніх потреб того, хто навчається і з урахуванням мобільних змін в сіті. При цьому концептуальна, змістова цілісність освітньої програми зберігається;

4) педагогічного конструктивізму, згідно з яким зміст підготовки педагога-менеджера навчально-професійної діяльності і сам пізнавальний процес побудовані як процес створення конструкцій дійсності, процес вибудовування проектно-конструктивних відносин суб'єкта зі світом, а не пасивного відображення «зовнішнього» світу, процес адаптації [6]. Реалізація даного принципу важлива, оскільки майбутній педагог не може бути просто транслятором традиційної системи освіти. Перераховані вище нові ролі педагога вимагають іншої, інноваційної системи підготовки педагога-менеджера навчально-професійної діяльності;

5) урахування принципів і методів управління персоналом [3] в змісті підготовки педагога-менеджера навчально-професійної діяльності. Відповідно до цього принципу як на змістовному рівні освітніх програм, так і на практичному необхідно забезпечити реалізацію таких принципів управління, як поєднання прав, обов'язків і відповідальності, мотивації та стимулювання, ефективності та оптимальності і груп методів управління: організаційно-адміністративних, економічних, соціально-психологічних або груп методів, в основу класифікації яких покладені основи ступеня свободи суб'єкта управління: примусу, спонукання, переконання. Порівняльний аналіз принципів і методів навчання і управління персоналом є предметом окремого дослідження.

Ці принципи повинні виконуватися як для програм ОС Бакалавр, так і для програм ОС Магістр. Важливою особливістю відбору змісту програм підготовки педагога-менеджера навчально-професійної діяльності є зміст або змістовний об'єкт його педагогічної діяльності. Якщо розглядати педагога загальноосвітніх організацій, то змістовний об'єкт викладання даного фахівця цілком очевидний – основи наук, таких як математика, біологія, фізика і т. д.

Об'єкт викладання педагога-менеджера навчально-професійної діяльності не настільки очевидний і тісно пов'язаний з видами професійної діяльності, до яких готується випускник середньої професійної освіти, професійного навчання, додаткової професійної освіти. Звідси виникає необхідність виявлення додаткових принципів побудови моделі освітньої програми підготовки педагога-менеджера навчально-професійної діяльності, що відбивають специфіку змістовного об'єкта його педагогічної діяльності, які є одночасно і вимогами до змісту освітніх програм.

Висновки. Система підготовки майбутніх учителів є складним багатоаспектним явищем, що характеризується низкою показників серед яких пріоритетне значення має самореалізація особистості у професійній діяльності.

Майбутні учителі ще в період навчання мають бути впевнені, що їхній інтелектуальний та творчий потенціал буде затребуваним на ринку праці. У студентів повинні бути сформовані не тільки професійні знання та вміння, певні особистісні якості, такі як гнучкість, готовність до змін, вміння швидко й ефективно адаптуватися до нових умов, а й також розвинуті професійна спрямованість, особистісна готовність професійно реалізувати себе в сучасних умовах.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні змісту підготовки педагога-менеджера його педагогічної діяльності, а також потреби педагогічної реальності сучасного етапу розвитку системи професійної освіти.

References

1. The Role of Education in Economic Development (screen title). Retrieved from <http://www.yourarticlelibrary.com/economics/the-role-of-education-in-economic-development/38355>.
2. Азарова Р. Н. Основные образовательные программы: проектирование, реализация, экспертиза. [Електронний ресурс]. URL: http://www.akvobr.ru/ooop_proektirovanie_ekspertiza.html (дата обращения: 20.12.2018).
Azarova, R. N. (2009). Osnovnye obrazovatelnye programmy: proektirovanie, realizaciya, ekspertiza [The main educational programs: design, implementation, examination] [in Russian]. Akvobr.ru. Retrieved from http://www.akvobr.ru/ooop_proektirovanie_ekspertiza.html

3. Антонова Л. Ю. Системные принципы управления персоналом в учреждениях социально-культурной сферы. *Вестник Тюменской гос. академии культуры, искусств и социальных технологий*. 2014. № 2. С. 189–194.
Antonova, L. YU. (2014). Sistemnyye principy upravleniya personalom v uchrezhdeniyah social'no-kul'turnoj sfery [System principles of personnel management in institutions of the socio-cultural sphere]. *Vestnik Tyumenskoy gos. akademii kul'tury, iskusstv i social'nyh tekhnologij – Bulletin of the Tyumen state. Academy of Culture, Arts and Social Technologies*, 2, 189–194 [in Russian].
4. Бегидова С. Н., Поддубная Т. Н. Профессиональная субъектная позиция как составляющая профессионального развития студента. *Вестник Адыгейского гос. ун-та*. Сер. 3: Педагогика и психология. 2012. № 2. [Электронный ресурс]. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/professionalnayasubektnaya-pozitsiya-kak-sostavlyayuschaya-professionalnogo-razvitiya-studenta> (дата обращения: 10.09.2019)
Begidova, S. N., Poddubnaya, T. N. (2012). Professional'naya subyektnaya poziciya kak sostavlyayushchaya professional'nogo razvitiya studenta [Professional subjective position as a component of professional development of a student]. *Vestnik Adygejskogo gos. un-ta – Bulletin of the Adygea State. un-that*, 2, 44-48. Retrieved from <http://cyberleninka.ru/article/n/professionalnayasubektnaya-pozitsiya-kak-sostavlyayuschaya-professionalnogo-razvitiya-studenta>
5. Біла книга національної освіти України. Проект / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. Київ, 2009. 185 с.
Bila knyha natsionalnoi osvity Ukrainy (2009) [White Book of National Education of Ukraine]. Proekt / Akad. ped. nauk Ukrainy [Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine]; hol. red. V.H. Kremin. Kyiv, Ukraine. 185 [in Ukrainian].
6. Богданова В. О. Конструктивистские идеи в педагогике: от адаптации к свободе. *Педагогический журнал*. 2012. № 2–3. [Электронный ресурс]. URL: <http://www.publishing-vak.ru/file/archive-pedagogy-2012-2/2-bogdanova.pdf> (дата обращения: 20.12.2018).
Bogdanova, V. O. (2012). Konstruktivistskie idei v pedagogike: ot adaptacii k svobode [Constructivist ideas in pedagogy: from adaptation to freedom]. *Pedagogicheskij zhurnal – Pedagogical journal*, 2 – 3. URL: Retrieved from <http://www.publishing-vak.ru/file/archive-pedagogy-2012-2/2-bogdanova.pdf>
7. Гуссерль Э. А. Феноменология [Статья в Британской энциклопедии]. *Логос*. 1991. № 1. С. 12–21.
Gusserl, E. A. (1991). Fenomenologiya. [Phenomenology] Statya v Britanskoj enciklopedii – Article in British Encyclopedia. *Lohos – Logo*. 1, 12–21.
8. Эрганова Н. Е. Вероятностные векторы развития профессионально-педагогической подготовки. *Инновации в профессиональном и профессионально-педагогическом образовании: сб. науч. ст.* Екатеринбург, 2015. С. 201–204.
Erganova, N. E. (2015). Veroyatnostnye vektory razvitiya professionalno-pedagogicheskoy podgotovki [Probabilistic vectors of development of vocational and pedagogical training]. *Innovacii v professional'nom i professional'no-pedagogicheskom obrazovanii: sb. nauch. st. Ekaterinburg – Innovations in vocational and vocational pedagogical education: Sat. scientific Art. Yekaterinburg, Russia*, 201–204.
9. Эрганова Н. Е. Введение в технологии профессионального обучения. Екатеринбург, 2009. 151 с.
Erganova, N. E. (2009). Vvedenie v tekhnologii professionalnogo obucheniya [Introduction to vocational training technologies Ekaterinburg]. Yekaterinburg, Russia.
10. Эрганова Н. Е. Методика профессионального обучения: учеб. пособие. 3-е изд., испр. и доп. Екатеринбург: Изд-во Рос. гос. проф.-пед. ун-та, 2005. 160 с.
Erganova, N. E. (2005). Metodika professionalnogo obucheniya: ucheb. posobie. 3-e izd., ispr. i dop. Ekaterinburg: Izd-vo Ros. gos. prof.-ped. un-ta [The methodology of vocational training: textbook. allowance. 3rd ed., Rev. and add]. Yekaterinburg, Russia: Publishing House of Ros. state prof. University.
11. Жукова О. А. Принципы дидактики высшей школы: проблема первенства в системе иерархии. *Austrian Journal of Humanities and Social Sciences*. 2014. № 7–8. С. 79–83. [Электронный ресурс]. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/printsiipy-didaktiki-vysshey-shkoly-problema-pervenstva-v-sistemeierarhii> (дата обращения: 20.08.2019).
Zhukova, O. A. (2014). Principy didaktiki vysshey shkoly: problema pervenstva v sisteme ierarhii [Principles of didactics of higher education: the problem of primacy in the hierarchy system]. *Austrian Journal of Humanities and Social Sciences*, 7–8, 79–83. Retrieved from: <http://cyberleninka.ru/article/n/printsiipy-didaktiki-vysshey-shkoly-problema-pervenstva-v-sistemeierarhii>

Olefirenko T.

ORCID ID <http://orcid.org/0000-0002-3278-8125>

ResearcherID: G-4938-2019

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Professor of the Department
of Theory and Methods of Technology Education,
Drawing and Computer Graphics,
National Pedagogical Dragomanov University,
(Kiev, Ukraine) E-mail: olephirenko@gmail.com

PRINCIPLES OF FUTURE TEACHERS PREPARATION FOR BUILDING A PROFESSIONAL CAREER

The features of preparation of future teachers for a professional career were described and also it was proved that the preparation of future teachers for a professional career is based on the principles of building a model of educational program of training of teacher-manager.

Article's purpose. *The principles of formation of educational and professional activity are emphasized, those principles reflects the specifics of preparation, specifies the general principles of construction of educational programs. The process of training and retraining of mid-level specialists, skilled workers and employees is considered. The conceptual apparatus of the theoretical foundations of the teacher's professional activity is outlined. The article analyzes the object, the subject of activity of the teacher-manager of educational and professional activity, the sphere of training of mid-level specialists, the skilled workers, the employees who interconnect between two systems – the labor sphere and the educational system, which prepare the future specialist for fundamentally new specialists. conditions of activity, relationships, positioning yourself in another role – a participant in industrial relations; academic priorities (academic rankings, traditional ways of acquiring knowledge – attention, listening, understanding, reproduction, etc.).*

Methodology. *Analysis and synthesis of scientific publications, psycho-pedagogical, methodical literature and internet sources.*

Scientific novelty. *Traditional principles of education were added to the principles that characterize the training of the teacher-manager of educational and professional activity. The design of educational programs for teacher-manager training of educational and professional activity is described. The basis of a system of principles common to the construction of major professional higher education programs, such as the principle of scientific, professional orientation, activity orientation of education, continuity of education content, problems, etc., were outlined. The general principles of construction of higher education educational programs were specified. The peculiarity of content selection of training programs for teacher-manager of educational and professional activity, content and content object of pedagogical activity were shown. The subject of teaching of the teacher-manager of educational and professional activity is considered, which is connected with the types of professional activity to which the graduate of secondary vocational education, vocational training, additional vocational education is preparing. The necessity of identifying additional principles of building a model of educational program for training of teacher-manager of educational and professional activity, reflecting the specifics of the content object of his pedagogical activity, which are both requirements for the content of educational programs, is explained. The system of training of future teachers is revealed, which is characterized by a number of indicators, among which the priority is the self-realization of the individual in professional activity.*

Conclusions. *The task is set for the future teachers, who during the training period must be sure that their intellectual and creative potential will be required in the labor market. The students' professional knowledge and skills, certain personal qualities such as flexibility, readiness for change are outlined. The professional orientation, personal readiness of professional realization of the future teacher to modern conditions is characterized. The basic aspects of the concept of vocational training in a pedagogical institution of higher education have been studied and thoroughly considered.*

Keywords: *career, career development, vocational training, career advancement, professional development, future teachers.*

Стаття надійшла до редакції 10.11.2019

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор О. М. Торубара